

Arnold R. Alanen

KAIVOSMIEHISTÄ MAANVILJELIJÖIHIN: SUOMALAISET SIIR- TOLAISET POHJOIS- TEN SUURTEN JÄR- VIEN ALUEELLA YHDYSVALLOISSA

“Suomalaiset ovat olleet yhtä uteliaita kuin Kolumbus” (Sven Tuuva 1878).

Niin absoluuttisesti kuin relatiivisesti mitattuna suomalaisten muutto Amerikkaan 1800-luvun ja 1900-luvun alun aikana ei saavuttanut sellaisia mittasuhteita kuin monissa muissa Euroopan maissa. Arvioiden mukaan vuosien 1864 ja 1914 välisenä aikana Amerikkaan muutti yli 300 000 suomalaista (Kero 1974). Sen sijaan esimerkiksi Saksasta lähti 5 880 000 siirtolaista, Italiasta 4 630 000, Irlannista 4 555 000 ja Ruotsista 1 210 000 (U.S. Department of Labor 1929). Jopa Norjasta, jonka väkiluku oli hieman pienempi kuin Suomen, siirtolaisia lähti yli kaksinkertainen määrä eli 696 000 (Qualey 1938).

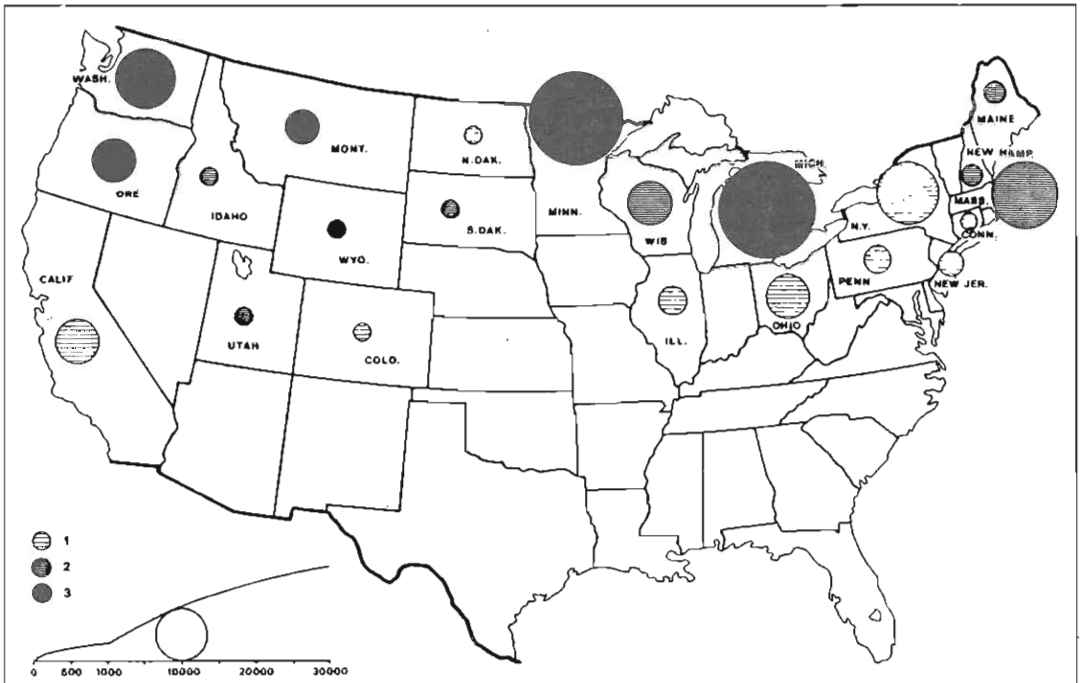
Suomalaisten muuton tekee kuitenkin mielenkiintoiseksi se, että huomattava osa siirtoväestä keskittyi tietyille alueille Uutta maailmaa. Varsinkin näillä alueilla suomalaisten vaikutus fyysiseen maisemaan ja sosiaaliseen elämään oli tuntuva.

1900-luvun alkuun tultaessa suomalais-syntyisen väestön määrä oli erityisen suuri useissa Yhdysvaltain Kanadaan rajoittuvissa pohjoisissa osavaltioissa (kuva 1). Idässä suurimmat suomalaiskeskittymät olivat Massachusettsissa, New Yorkissa ja Ohiossa, kun

Arnold R. Alanen, Department of Landscape Architecture, University of Wisconsin, Madison, Wisconsin 53706, U.S.A.

Tohtori Arnold R. Alanen on suorittanut arkkitehtuurin B.A:n ja maantieteen M.A:n ja Ph.D:n arvot Minnesotan yliopistossa. Hän toimii professorina maisema-arkkitehtuurin laitoksella Wisconsinin yliopistossa Madisonissa, jossa hänen pääasiallinen tutkimuksellinen ja opetuksellinen mielenkiintonsa kohdistuu maiseman ja suunnittelun historian maantieteellisiin tulkintoihin. Tämä artikkeli perustuu laajempaan tutkimukseen, joka käsitteli suurten kaivosyhtiöiden ja yhteisöjen suhteita pohjoisten Suurten järvien alueella. Opiskeluaikanaan tohtori Alanen työskenteli lukuvuoden 1968–69 Fulbright-stipendiaattina Helsingin yliopiston maantieteen laitoksella ja Teknillisen korkeakoulun arkkitehtuuriosastolla ja keväällä 1982 hän oli maantieteen laitoksella vierailevana professorina. Vuonna 1980 professori Alanen oli yksi 42 nuoresta, amerikkalaisesta yliopistotutkijasta, jotka saivat W. K. Kelloggin säätiöltä 3 vuoden apurahan tunnustukseksi tieteidenvälisestä tutkimustyöstään. Vastikään tohtori Alanen oli perustamassa Wisconsinin yliopiston julkaisemaa aikakauskirjaa, *Landscape Journal*, ja hän on myös lehden toinen toimittaja. Kumpatkin tohtori Alasen isovanhemmat muuttivat Suomesta (Pielisjärveltä, Nilsiästä, Parkanon ja Seinäjoelta) Minnesotaan 1900-luvun alussa. (Artikkeli on julkaistu laajempana *Terra* 94:3, 1982.)

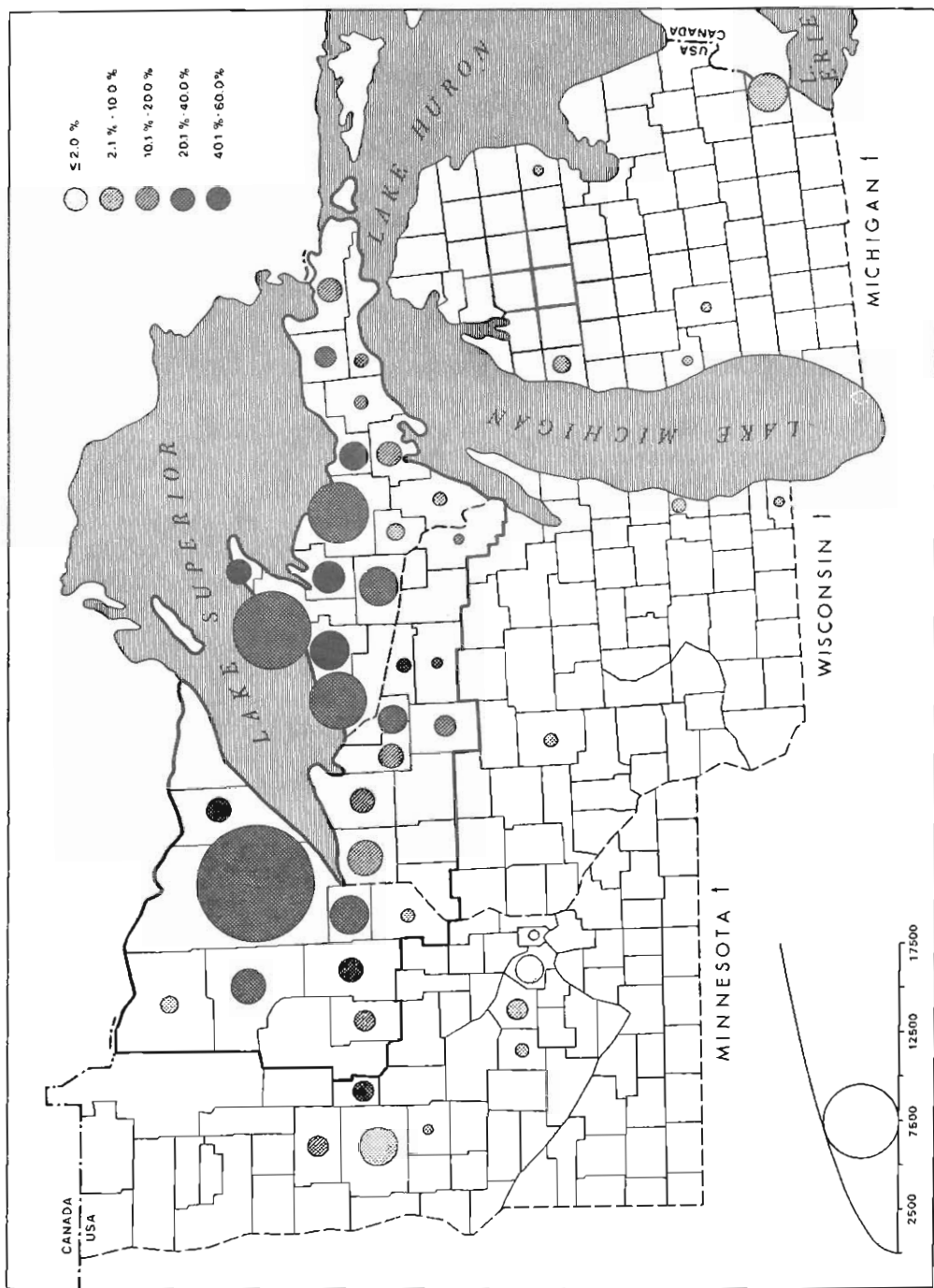
Kuva 1. Suomessa syntyneen väestön määrä Yhdysvaltain osavaltioissa vuonna 1920 (ei koske valtioita, joissa asui vähemmän kuin 750 suomalaista). Suomalaisen prosenttiosuus siirtolaisten kokonaismäärästä : 1) < 1,0 %, 2) 1,1 % – 2,5 %, 3) 2,6 – 6,0 %. Lähde U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census (1920).

Figure 1. Finland-born population in America, by individual states, 1920 (states with fewer than 750 Finns not shown). Finns as a percentage of the total foreign-born population: 1) < 1,0 %, 2) 1,1 % – 2,5 %, 3) 2,6 % – 6,0 %. Source: U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census (1920).

taas Tyynenmeren valtioista suomalaisia oli eniten Washingtonissa, Kaliforniassa ja Oregonissa. Suurimmat yhtenäisen suomalaisasutuksen alueet olivat kuitenkin kolmessa Keskilännen valtiossa, Michiganissa, Minnesotassa ja Wisconsinissa. Näissä valtioissa suomalainen väestö keskittyi 30 countyyn, jotka sijaitsivat Yläjärven (Lake Superior) länsi- ja eteläpuolella ja Michigan-järven (Lake Michigan) pohjoispuolella, eli siis pohjoisten Suurten järvien alueelle (kuva 2). Tämä tiiviin suomalaisasutuksen alue muistuttaa paljon sitä aluetta, joka on määritelty Yläjärven kaivosalueeksi ja on vain hieman pienempi kuin se county-joukko, jolle tutkijat ovat antaneet nimen "The Cutover Region". "The Cutover Region"-nimi muistuttaa niistä häikäilemättömistä puutavarayhtiöistä, jotka parturoivat alueen sen arvokkaista mäntymetsistä viime vuosisadan vaihteessa ja jättivät sen "cut over"-tilaan.

Vuonna 1900 Yhdysvalloissa oli 63 450 suomalaissyntyistä siirtolaista, joista yli puolet eli 31 850 oli asettunut Michiganiin, Minnesotaon ja Wisconsiniin.¹ Näissä valtioissa puolestaan suurin osa suomalaisista, 27 100 henkeä, asui pohjoisten Suurten järvien alueella. Vuoteen 1910 mennessä suomalaissyntyisten siirtolaisten määrä oli kohonnut jo lähelle 130 000 ja samoin kuin kymmenen vuotta aikaisemmin noin puolet, 63 000, oli sijoittunut edellämainittujen kolmen valtion alueelle ja näistä edelleen 90 % eli 56 300 siirtolaista 30 countyn alueelle. Vuonna 1920, jolloin suomalaisten siirtolaisten määrä Yhdysvalloissa oli huipussaan, maassa oli virallisen väestölaskennan mukaan lähes 150 000 suomalaista. Tällöin suomalaisasut-

1 Suomalaissyntyisten lukumäärää Amerikassa 1800-luvulla ei ole mahdollista laskea, koska vuoden 1900 väestölaskentaan asti suomalaiset luettiin venäläisiin.

Kuva 2. Suomessa syntynään väestön määrä ja prosenttiosuus siirtolaisten kokonaismäärästä Minnesotan, Wisconsinin ja Michiganin counteissa vuonna 1900 (ei koske counteja, joissa asuu vähemmän kuin 100 suomalaista). Tutkimusalue, pohjoisten Suurten Järvien alue, on merkitty karttaan mustalla, paksulla viivalla. Lähde: U.S. Census Office (1900).

Figure 2. Finland-born population and Finns as a percentage of the total foreign-born population in counties of Minnesota, Wisconsin and Michigan, 1900 (figures for counties with fewer than 100 Finns not shown). Area within the heavy black line delineates the Northern Great Lakes Region considered in this study. Source: U.S. Census Office (1900).

tus oli alkanut jo alueellisesti laajentua, sillä vuosina 1910-1920 suomalaisten määrä Michiganissa, Minnesotassa ja Wisconsinissa kasvoi hitaammin kuin koko Yhdysvalloissa ja pohjoisten Suurten järvien alueella suomalaisten määrä jopa hieman laski. Tästä huolimatta kolmannes Yhdysvaltojen suomalais-asutuksesta keskittyi edelleen tälle alueelle. Sen jälkeen kun eri maista Yhdysvaltoihin suuntautunut massasiirtolaisuus päättyi melko jyrkästi ensimmäisen maailmansodan jälkeen, myös suomalaissyntyisen väestön määrä alkoi vähetä, vuonna 1930 heitä oli 142 500, ja hajaantua Yhdysvaltojen eri osiin. Joka tapauksessa vielä vuonna 1930 Michiganissa, Minnesotassa ja Wisconsinissa asui 40 % Yhdysvaltoihin muuttaneista suomalaisista ja vaikka suomalaisten lukumäärä laski myös pohjoisten Suurten järvien alueella, he olivat jatkuvasti alueen suurin siirtolaisryhmä (U.S. Census Office 1900; U.S. Department of Commerce 1910, 1920, 1930).

Luonnollisesti tässä lyhyessä esityksessä ei ole mahdollista kuvata yksityiskohtaisesti niitä lukuisia ja usein monimutkaisia aiheita, jotka liittyvät suomalaisten siirtolaisten asutukseen ja toimintaan Yhdysvalloissa. Sen sijaan tavoitteena on tuoda esiin ja tarkastella lähteitä, joita maantieteilijä voi käyttää tutkiessaan Suomesta Amerikkaan suuntautunutta siirtolaisuutta. Samoin tarkastellaan lyhyesti ensimmäisten suomalaisten yhteisöjen muotoutumiseen vaikuttaneita prosesseja ja samalla kun selvitetään, millä tavoin lähinnä perinteisestä maatalousyhteisöstä lähtöisin oleva suomalaisväestö sopeutui ja tottui Uuden maailman nopeasti teollistuneeseen yhteiskuntaan, valotetaan myös "takaisin maalle" -liikkeen taustaa. Lopuksi kirjoituksessa luodaan katsaus uusimpaan aihetta käsittelevään tutkimukseen ja esitetään jatkotutkimuksen aiheita. Tutkimus keskittyy lähes yksinomaan suomalaisten siirtolaisten tärkeimpään kohdealueeseen, pohjoisten Suurten järvien alueeseen.

Muutto ja asettuminen kaivosyhteisöihin

Ensimmäiset pysyvät suomalaiset yhteisöt perustettiin Yhdysvaltoihin vuosina 1864-65,

jolloin muutamia kymmeniä suomalaisia muutti Minnesotaan ja Michiganiin Pohjois-Norjan kautta. Osa heistä asettui Etelä- ja Länsi-Minnesotan hedelmälliselle maanviljelysseudulle, jonka Yhdysvaltain hallitus oli juuri avannut maanviljelijöille. Osan värväsivät, mikäli vähäiseen lähdeainastoon on luottamista, Pohjois-Michiganista saapuneet agentit, jotka etsivät kuparikaivoksiin ammattitaitoista työvoimaa niiden miesten tialle, jotka olivat lähteneet taistelemaan Yhdysvaltojen sisällissotaan. Suomalaiset, jotka osallistuivat tähän ensimmäiseen muuttoliikkeeseen, olivat alkujaan muuttaneet Pohjois-Norjaan työskennelläkseen juuri kuparikaivoksissa, joten heillä oli Michiganin kaivoksissa tarvittava ammattitaito (Ilmonen 1923; Kolehmainen 1946; Holmio 1967).

Kun tieto Michiganin Kuparisaaren (Copper Country) tarjoamista työnsaantimahdollisuuksista kiiri Suomeen, muuttokuume levisi Tornionjokilaaksoon ja edelleen Pohjois- ja Länsi-Suomeen. 1880-luvulle tultaessa siirtolaisuus oli kasvanut massaliikkeeksi Oulun ja Vaasan lääneissä, Turun ja Porin läänin pohjoisilla alueilla sekä Ahvenanmaalla. Jo 1900-luvun alkuun mennessä siirtolaisuus alkoi vilkastua merkittävästi myös Turun ja Porin läänin keski- ja eteläosissa, Hämeen, Uudenmaan, Mikkelin, Kuopion ja Viipurin lääneissä.

Siirtolaisten rekrytointialueen laajentumiseen liittyi heidän määränsä huomattava kasvu. Kun ennen vuotta 1887 Yhdysvaltoihin oli muuttanut noin 21 000 suomalaista, vuosina 1887-92 lähtijöiden määrä oli yli 40 000. Vuosina 1892-1914 peräti 264 000 suomalaista siirtyi Yhdysvaltoihin. Kaikista muuttajista hieman alle puolet lähti Vaasan läänistä ja erityisesti Etelä-Pohjanmaalta (Toivonen 1963; Kero 1974). Luonnollisesti osa suomalaisista, ehkä noin 60 000, palasi takaisin kotimaahan (Virtanen 1979 b).

Saavuttuaan Michiganin Kuparisaaren suomalaiset siirtyivät edelleen kuudelle raudantuotantoalueelle: Marquetteen, Menomineen, Gogebiciin, Vermilioniin, Mesabiin ja Cuyunaan, jotka kaikki perustettiin 1800-luvun puolivälin ja vuoden 1911 välisenä

aikana. Suomalaisen väestön lisäys koko kaivosalueella oli erityisen suuri 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Alkuperäisten väestökirjojen yksityiskohtainen läpikäynti osoitti, että vuonna 1870 alueen kaivoskaupungeissa asui vain 20 suomalaissyntyistä henkilöä.² Osa suomalaisista oli luonnollisesti merkitty syntyneiksi Norjassa ja Ruotsissa, mutta kaiken kaikkiaan suomalaisten lukumäärä tuskin ylitti 100-150 henkilöä. Vuoteen 1880 mennessä suomalaisperäisen väestön määrä oli kasvanut noin 875 henkilöön ja mukaanlaskien norjalaisiksi ja ruotsalaisiksi luetut suomalaiset, kaivoskaupungeissa asui noin 1200-1500 suomalaista. Kun suomalaiset muodostivat vuonna 1880 seitsemänneksi suurimman ulkomaalaisryhmän, vuoteen 1900 mennessä suomalaiset olivat selvästi suurin väestöryhmä kaivosalueella (kuva 3). Vaikka jokainen suuri siirtolaisryhmä irlantilaisia lukuunottamatta kasvoi ainakin jossain määrin vuosien 1880 ja 1900 välisenä aikana, suomalaisten lukumäärän lisäys sai muiden kasvun näyttämään mitättömältä. Kaiken kaikkiaan alueella asui vuonna 1900 noin 20 000 suomalaissyntyistä henkilöä.

Kun tarkastellaan yksityisiä kaivosalueita, suomalaisia oli erityisen paljon Kuparisaarella ja Marquetten, Gogebicin ja Mesabin rautamalmialueilla. Vermilionissa vain itävaltalais-unkarilaiset, lähinnä eteläslaavit, muodostivat jossain määrin suuremman ryhmän kuin suomalaiset, kun taas Menomineessa ruotsalaiset olivat suurin ryhmä. Myös monissa muissa huomattavissa kaivoskaupungeissa suomalaiset olivat suurin ulkomaalaisryhmä. Michiganissa tällaisia yhteisöjä olivat

Calumet, Laurium, Negaunee, Crystal Falls, Wakefield, Bessemer ja Ironwood, kun taas Minnesotan malmivyöhykkeellä suomalaisuus näkyi selvästi Soudanissa, Virginiassa, Evelethissä, Spartassa, Biwabikissä ja Hibbingissä. Kaikkiaan kaivosyhteisöjen väestöstä oli vierasperäisiä noin 40 % ja kun vielä Yhdysvalloissa syntyneet lapset otetaan huomioon, on luonnollista, että pohjoisten Suurten järvien malmialueella heijastui Euroopan kansojen ja kulttuurien monenkirjavuus. Yksinomaan Mesabi Rangen alueella saattoi 1900-luvun alkuvuosikymmeninä kuulla puhuttavan 35 erilaista kieltä ja murretta (Syrjämäki 1940).

Olut yhteisöissä ja kaivoksissa

Koska suomalaiset yleensä saapuivat kaivosalueille varattomina, he asettuivat tavallisesti asumaan vuokralaisina yhtiöiden rakentamiin taloihin. Yhtiöiden suomalaisille ja yleensä siirtolaisille rakentamille yhteisöille oli ominaista yksitoikkoinen asemakaava, samankaltaiset talot ja perkaamaton ympäristö (kuva 4). Erään lehden kirjeenvaihtaja kuvasi Kuparisaarta toteamalla: "ei maiseman eikä mitään maan korjausta ole tehty; mustat kannot ovat ympärillämme" (Amerikan Suomalainen Lehti 1883). Hyvin samanlaisen kuvan antoi Syrjämäki Minnesotan kaivosyhteisöistä.

"...synkkiä, hylättyjä asumusryhmiä sekamelskassa lähellä kaivoksia. Niiden takana levittäytyivät avoimet ja synkät kaivoskuilut ja louhokset, kaatopaikat, rautatiekiskot, puiden kannot ja kivenlohkareet" (Syrjämäki 1940, käännös).

Maahanmuuttaneet kaivosmiehet saattoi-

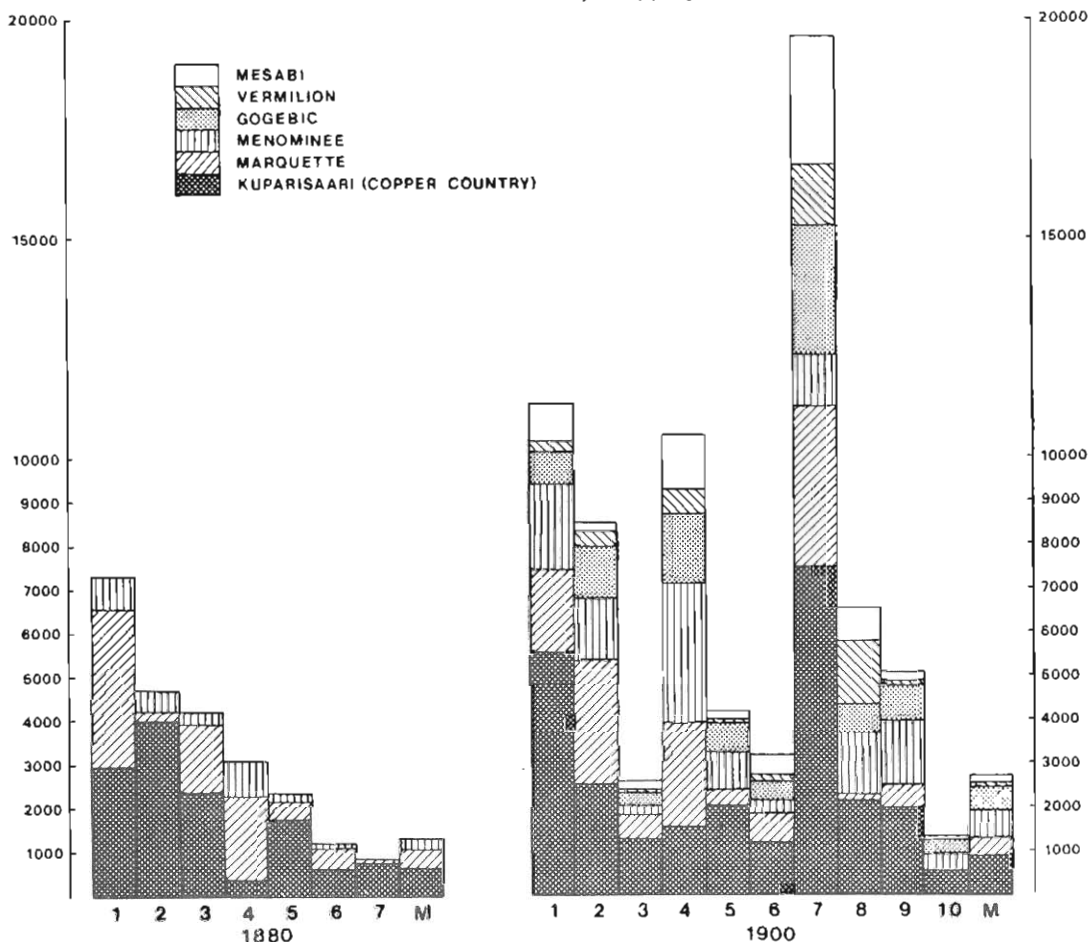
2 Vaikka ennen vuotta 1900 julkaistuissa väestötilastoissa suomalaiset luettiin venäläisiin (kts. nootti 1), on mahdollista, kuten tässä tutkimuksessa on tehty, selvittää suomalaissyntyisen väestön määrä tietyllä alueella. Tällöin joudutaan kuitenkin hyvin aikaavieviin laskutoimituksiin, sillä tutkijan on käytävä alkuperäiset väestökirjat läpi henkilö henkilöitä. (Vuodelta 1890 väestön tarkkaa määrää ei ole edes mahdollista selvittää, koska käytännöllisesti katsoten kaikki tältä vuodelta peräisin olevat alkuperäiset väestökirjat ovat tuhoutuneet tulipalossa). Samalla kun suomalaiset taulukoitiin erik-

seen vuonna 1900 ja sen jälkeen julkaistuissa väestötilastoissa, eri siirtolaisryhmien lukumääristä annettiin tietoja vain laajoilta alueilta: counteistä, valtioista ja suurimmista kaupungeista. Jos halutaan saada selville siirtolaisten lukumäärä pienemmillä alueilla, edessä on jälleen alkuperäisten väestökirjojen läpikäynti henkilö henkilöitä. Väestötiedot vuodelta 1910 ja sen jälkeen eivät vielä ole tutkijoiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden käytettävissä, sillä näiden tietojen salassapitoaika on yleisesti 70-80 vuotta.

vat toisinaan rakentaa omat talonsa yhtiön omistamalle maalle. Eräs näin muodostunut, lähinnä suomalaisten asuttama, enklaavi nousi Palmeriin (Mich.) 1890-luvun alussa (kuva 5). Yhteisö on mielenkiintoinen Vanhan ja Uuden maailman yhteensulautuma. Huolimatta siitä, että Palmer sijaitsi vain kävelymatkan päässä kaivoksen mahtavista laitteista, sen korviahuumaavasta metelistä ja tarkkaan punnitusta ajankäytöstä, sen suomalaiset asukkaat toimivat aivan kuten vanhassa kotimaassaan. He raivasivat hirsimajojensa

läheisyydestä palan maata puutarhaksi ja niityksi ja rakensivat myös pienen navetan yhtä tai kahta lehmää varten. Karjan yhteislaidun saatiin läheisiltä yhtiön mailta.

Koska yhtiöt omistivat kaivosyhteisöjen maat ja usein vielä niiden rakennuksetkin, ne saattoivat hyvin tarkasti valvoa ja rajoittaa työläisten elämää. Kapakoita tai muita "paheita" ei sallittu ja tietynlaiset käyttäytymismuodot, kuten usein toistunut juopotelu ja räyhääminen sekä ennen kaikkea jäsenyys jossain yhtiön toimet kyseenal-

Kuva 3. Siirtolaisten määrä pohjoisten Suurten järvien alueen kaivosyhteisöissä vuosina 1880 ja 1900. 1800-luvun kahden viimeisen vuosikymmenen aikana suomalaisista tuli alueen suurin siirtolaisryhmä. Synnyinmaa: 1) Kanada, 2) Englanti, 3) Irlanti, 4) Ruotsi, 5) Saksa, 6) Norja, 7) Suomi, 8) Itävalta (enimmäkseen eteläslaaveja), 9) Italia, 10) Puola, M) Muut maat. Lähde Original U.S. Census manuscripts 1880, 1900.

Figure 3. Foreign-born population in mining communities of the Northern Great Lakes Region, 1880 and 1900. During the last 20 years of the nineteenth century, the Finns emerged as the largest immigrant group in the region. Country of birth: 1) Canada, 2) England, 3) Ireland, 4) Sweden, 5) Germany, 6) Norway, 7) Finland, 8) Austria (mostly southern Slavs), 9) Italy, 10) Poland, M) Other countries, Source: Original U.S. Census manuscripts 1880, 1900.

Kuva 4. Kun ensimmäiset suomalaiset ja muut siirtolaiset saapuivat pohjoisten Suurten järvien alueen malmi-alueille, he joutuivat usein elämään yhtiöiden monotonisissa, kaavamaisesti järjestetyissä ja tiukasti kontrolloiduissa yhteisöissä. Lähde State Archives, Michigan Department of State, Lansing, Michigan.

Figure 4 When they first arrived in the mining areas of the Northern Great Lakes Region, Finns and other immigrant groups often lived in stark and rigidly organized and controlled company communities. Source: State Archives, Michigan Department of State, Lansing, Michigan.

siksi saattaneessa työväenyhdistyksessä, katsottiin riittäväksi syyksi yhteisöstä karkoitamiseen. Tämän vuoksi monet suomalaiset saatuun kootuksi riittävästi rahaa ostivat tai rakensivat itselleen talon johonkin suurempaan kaivosyhteisöön, kuten Hancockiin, Ironwoodiin tai Hibbingiin, jossa he saattoivat viettää itsenäistä elämää vapaina yhtiöiden holhouksesta (Virtue 1909; Alanen 1979).

Pian Yhdysvaltoihin saapumisensa jälkeen suomalaiset alkoivat luoda omia järjestöjään. Ensimmäinen osoitus suomalaisten siirtolaisten pyrkimyksestä yhteistoimintaan oli luterilainen seurakunta, jonka suomalaiset perustivat yhdessä norjalaisten ja ruotsalaisten kanssa vuonna 1867 Quincyn kaivosalueelle lähelle Hancockia (Mich.). Toinen fennoskandinaavinen kirkko perustettiin nopeasti tämän jälkeen läheiseen Calumetiin, yhtei-

söön, josta pian tuli 1800-luvun amerikkalais-suomalaisten "pesäpaikka". 1870-luvulla Calumetissa ja sen lähiympäristössä asuneet suomalaiset perustivat niin Amerikan ensimmäisen laestadiolaisen kirkon kuin ensimmäisen suomenkielisen kansakoulun, ensimmäisen sanomalehden ja ensimmäisen keskinäisen avun järjestön, "Calumetin suomalaisen apuyhtiön". Järjestö pyrki auttamaan perheitä, joiden huoltajat olivat kuolleet tai vammautuneet kaivosonnettomuuksissa (Amerikan Suomalainen Lehti 1879 a, Hirvonen 1920). Muut suomalaiset yhteisöt seurasivat pian calumetilaisten esimerkkiä ja loivat sekä omia vastaavia järjestöjä että uusia järjestöjä.

1880-luvulla syntyivät ensimmäiset raittiusseurat, joiden tarkoituksena oli vähentää suomalaisten siirtolaisten kohtuuttoman kovanäköistä juopottelua. Suomenkielisissä

kirjeenvaihtajan uutinen eräästä Crystal Fallsissa (Mich.) sijaitsevasta kaivoksesta: "... on viime aikoina loukkaantunut mies joka päävä jotenken sen ovat kaikki miehet pelosta jättäneet" (Uusi Kotimaa 1897). Eikä olot syvällä kuparikaivoksissa olleet yhtään sen paremmat:

"Muutamat miehet voivat kuitenkin kestää pitkiä aikoja tätä turmiollista ilmaa ja äkillistä ilmaan vaihetusta, saamatta mitään turmiota terveydellensä mutta muutamat menettävät jo parissa kolmessa vuodessa terveytensä, ja ylipäättään kuparin kaivajat eivät ole mitään terveitä, eikä terveen näköisiä miehiä" (Amerikan Suomalainen Lehti 1879b).

Suomenkielisten sanomalehtien usein toistuneet uutiset kuolonuhreja vaatineista onnettomuuksista muodostivat sivut kirjaan, joka kuvasti suomalaisten maksamaa korkeaa hintaa osallistumisestaan Yhdysvaltain teollisuusmahdin perusteiden luomiseen: vuonna 1887 12 suomalaista kuollut Ishpemingin (Mich.) kaivoksissa; vuonna 1902 12 suomalaista kuollut 13 henkeä vaatineessa onnettomuudessa Negauneessa (Mich.); vuosien 1900 ja 1903 välisenä aikana Houghton Countyn (Mich.) kuparikaivoksissa yhteensä 146 kuolemaan johtanutta onnettomuutta; ad infinitum... (Aamurusko 1888; Amerikan Uutiset 1902; Amerikan Suometar 1903). Vaikka seuraavat kaksi onnettomuutta tapahtuivat pohjoisten Suurten järvien alueen ulkopuolella Kalliivuorten alueella, ne vaikuttivat myös tämän alueen, kuten koko amerikkansuomalaisen väestön mielialoihin. Vuonna 1900 Scofieldissä (Utah) tapahtuneessa onnettomuudessa kuoli 63 suomalaista ja kolme vuotta myöhemmin Hannahissa (Wyoming) hiilikaiivoksen räjähdys vaati 96 suomalaisen kaivosmiehen hengen (Amerikan Sanomat 1903; Kolehmainen & Hill 1951; Yli-Jokipii 1971).

Yhteisöjen ja yhtiöiden virkailijoiden mukaan tällaisten onnettomuuksien syynä oli useimmiten sattuma tai siirtolaisten varomattomuus. Tämä puolestaan johtui heidän kielitaidottomuudestaan ja tottumattomuudestaan uudenaikaiseen kaivosteknologiaan. Kun 10 kaivosmiestä kuoli dynamiittiräjäh-

dyksessä Hibbingissä (Minnesota) vuonna 1900, paikallinen sanomalehti kirjoitti, että tällaisia onnettomuuksia tapahtui kaikilla teollisuudenaloilla. Lehden mukaan yhtiötä ei tule syyttää väistämättömistä onnettomuuksista, jollei sen voida katsoa syyllistyneen työntekijöiden turvallisuuden laiminlyömiseen. Viikkoa myöhemmin paikallinen kuoleman syyntutkimuslautakunta vapautti yhtiön syytteistä (Hibbing Tribune 1900). Siirtolaisen kuollessa kaivosonnettomuudessa, englanninkieliset lehdet kertoivat toisinaan vain uhrin kansallisuuden (suomalainen, "finlander" (vert. ruotsalainen, "svenski"), serbialainen, italialainen jne.), ja kun nimi mainittiin, yksityiskohdat esitettiin kirjaimellisesti, tunteellisuudesta tai kiittolisuudenvelasta ei näkynyt häivääkään:

"Matt Andersson, suomalainen kaivosmies, jonka kallon malmikimpale mursi kaksi viikkoa sitten, kuoli torstaina. Hän oli 45-vuotias, nainut mies, jolta jäi vaimo ja perhe vanhaan maahan" (Hibbing Sentinel 1894).

1900-luvun alussa saapuneiden siirtolaisten joukossa oli useita, jotka eivät enää nöyrästi tyytyneet kaivosyhteisöissä vallitseviin olosuhteisiin. He alkoivat arvostella yhtiötä työn vaarallisuudesta ja ahdistavasta henkisestä kontrollista. Mikään muu tämän alueen siirtolaisryhmistä ei aiheuttanut ja järjestänyt lakkoja ja työselkkauksia niin paljon kuin suomalaiset. Kun suomalaisia oli aikaisemmin ylistetty heidän halukkuudestaan ja kyvykkyydestään suoriutua vaikeista ja vaarallisista töistä, radikaali liikehdintä sai luonnollisesti yhtiöiden virkailijoiden ja lähes kaikkien yhteisöjen johtajien ankaran tuomion. Eräs vermilionilaisen yhtiön edustaja totesi, että suomalaisia tarvittiin kaivoksissa, "koska he olivat hyviä työntekijöitä, miehiä, jotka kykenevät raskaaseen työhön, mutta... he ovat myös hankaluuksien synnyttäjiä ja luokkakuntaa, johon ei voi luottaa". Eräs mesabilainen viranomainen puolestaan kokosi käsityksensä väitteeseen, että "vanhojen suomalaisten joukossa oli useita hyviä, pystyviä miehiä, mutta nuoret sen sijaan ja varsinkin ne, jotka ovat saaneet hiukan koulutusta, ovat pahimman luokan häirikkö-

jä ja agitaattoreita” (U.S. Immigration Commission 1911).

Kun lakot epäonnistuivat ja yhtiöt kiel-
täytyivät tunnustamasta ammattiyhdistyk-
siä, joita kaivosmiehet olivat yrittäneet pe-
rustaa, aktiivisimmat ja tiedostaneimmat
työväenliikkeen kannattajat joutuivat mus-
talle listalle. Esimerkiksi vuosi Mesabissa
1907 järjestettyjen suurten lakkojen jälkeen
alueen suurin kaivosyhtiö oli vähentänyt
työvoimastaan 750 suomalaista. Suomalai-
set olivat ainoa siirtolaisryhmä, jonka työs-
säolevien osuus oli vähentynyt vuoden aika-
na (Virtue 1909). Työttömiksi joutuneiden
suomalaisten oli joko löydettävä töitä muilta
alueilta tai muista ammateista. Aivan kuten
Aleksis Kiven Seitsemän veljestä vetäytyivät
metsään pakoon yhteiskunnan ylivoimaisel-
ta tuntuvia paineita, heidän amerikansuo-
malaiset hengenheimolaisensa etsivät usein
turvapaikkaa pohjoisten Suurten järvien kau-
kaisilta takamailta. Siellä he alkoivat hankkia
elantonsa maanviljelijöinä ja maatyöläisinä.

Takaisin maalle!

1900-luvun alussa mustille listoille joutu-
neet kaivosmiehet eivät olleet ainoat suoma-
laiset, jotka vaihtoivat asuinpaikkaa Ameri-
kassa. Maassamuutto alkoi tosiasiallisesti he-
ti, kun ensimmäinen suomalainen oli astunut
Amerikan kamaralle. Vaikka 1800-luvun
suomalaiset uudisasukkaat yleensä hyväksyi-
vät kaivosyhteisöjen olot ilman sen suurem-
pia protestointeja, monet paljastivat halutto-
muutensa kaivostöihin – ja samalla myös
ehtymättömän maannälkensä – ryhtymällä
maanviljelijöiksi Etelä- ja Länsi-Minnesotaan.
Eräillä ensimmäisistä siirtolaisista oli onni
matkassaan, sillä he saivat valtion myöntä-
män ilmaisen, yleensä 65 hehtaarin suurui-
sen uudisasutustilan Etelä- ja Länsi-Minneso-
tan viljavilta mailta. ”Eikös tunnu kummalta
kun maata annetaan ilman, eikä myydä ra-
halla!” laushti eräs kiitollinen maanviljelijä
(Amerikan Sanomat 1898). Niiden siirto-
laisten, joihin Lars Levi Laestadiuksen sanan-
julistus oli tehnyt vaikutuksen, oli puoles-
taan myös helppo yhtyä hänen käsitykseensä

yksinkertaisen elämän ihanuudesta vastapai-
nona kaupunkielämän turmiollisuudelle.
Maallemuuttoon ei houkutellut vain se,
että maaseudulla jokaisella oli mahdollisuus
säilyttää vanha uskontonsa, kielensä ja elä-
mäntapansa, vaan se, että jokaisesta saattoi
todella tulla maanomistaja. ”Onnellisin on
se”, erään vuodelta 1888 olevan julkaisun
mukaan, ”joka saa työskennellä omalla maa-
tilallaan” (Aamurusko 1888).

Koska suomalaisten siirtolaisten pääosa
saapui vasta 1800-luvun lopulla ja 1900-lu-
vun alussa, maanviljelijöiksi tähtäävät suo-
malaiset joutuivat yleensä sijoittumaan alu-
eille, jotka olivat Yhdysvaltain mittapuun
mukaan hyvin marginaalisia, kuten pohjois-
ten Suurten järvien alueelle. Kaikkialla
uudisraivaajat kohtasivat vakavia esteitä.
Vuotuinen 90-120 päivän kasvukausi oli tun-
tuvasti lyhyempi kuin Yhdysvaltojen maan-
viljelysalueilla yleensä, vain noin puolet
alueen glasigeenisestä, podsolisoituneesta
maannoksesta oli edes kohtuullisen hedel-
mällistä viljeltäväksi ja ennen kuin maan vil-
jeleminen saattoi edes alkaa, toivorikas
maanviljelijä oli vaarassa taittaa selkensä
raivatessaan maata tiheiköistä, kannoista
ja kivenmurikoista (Reed 1920; Internatio-
nal Association of Agricultural Economists
1969; Alanen 1981 b). Eräs vanha viljelijä
muisteli uudisraivauksen alkuvuosia:

Varhaiskevällä, kun lumi vielä peitti maan,
koko perhe ryhtyi raivaamaan tiheikköä. Me
poistimme kivet ja hävitimme kannot. Me ra-
kensimme aidat kivistä ja kannoista. Toisena
vuotena me saatoimme näyttää maailmalle
3 eekkerin (1.2 hehtaarin) laajuisen peruna-
pellon. Jokainen työskenteli niin kovasti kuin
ihminen saattaa työskennellä” (Doby 1960,
käännös).

Jopa niillä pohjoisten Suurten järvien alu-
eelle sijoittuneilla suomalaisilla viljelijöillä,
jotka saivat valtion myöntämän uudisasutus-
tilan, oli huomattavasti enemmän vaikeuksia
voitettavanaan kuin heidän edeltäjillään, jot-
ka saivat maata Minnesotan preeria-alueelta.
Valtiontilan saaneilla oli viidestä seitsemään
vuoteen aikaa näyttää, että he kykenivät rai-
vaamaan osan maasta tai ainakin rakenta-

maan tarkoituksenmukaisen talon. Aivan minimaaliset saavutukset eivät riittäneet, vaan tilan tuli tarjota edellytykset normaalille perhe-elämälle. Arviointi, joka koskee 25 Minnesotan ja Wisconsinin pohjoisosissa valtiontiloilla asunutta suomalaista, osoittaa, että uudisraivaajat olivat saaneet keskimäärin 53 hehtaaria maata. Ensimmäisten viiden ja seitsemän vuoden aikana he olivat kuitenkin kyyenneet raivaamaan keskimäärin vain 3,38 hehtaaria, siis 0,6 hehtaaria vuodessa. Saman ajanjakson kuluessa keskivertotilallinen oli pystyttänyt viidestä kuuteen rakennusta: perinteiset tuvan, navetan, tallin, saunan, perunakellarin ja ladon. Saadessaan maapalstaansa virallisen omistusoikeuden hän oli noin 42 vuoden ikäinen (Alanen 1981 b).

Joskus uudisviljelijät syyllistyivät virhearviointeihin valitessaan maapalstaansa. Näin kävi erälle suomalaiselle, joka nopeasti totesi, että hänen 16 hehtaarin palstansa "kärsitti vain pienen osan ylävää maata, muuten se oli alavaa ja soista ja täysin sopimatonta maanviljelyyn" (lainaus Alanen 1981b).

Kahdeksassa kuukaudessa hän oli luopunut oikeudestaan maahan.

Ne maannälkäiset siirtolaiset, jotka eivät onnistuneet saamaan valtion uudisasutustilaa, joutuivat turvautumaan rautatie- ja puutavarayhtiöihin sekä maakauppiaisiin, jotka innokkaasti myivät omistamiaan maapalstoja. Mahdollisia ostajia yritettiin houkutella vetoavin sananparsin, kuten erään tunnetun suomalaisen maakauppiaan mielilause osoittaa: "Kun Jumala halusi tehdä ihmisen täysin onnelliseksi, hän pani hänet maatilalle" (Jasberg 1913).

Oli sitten kysymys Jumalan johduksesta tai kaivosyhtiöiden mustista listoista, ei ole epäilystäkään siitä, etteikö maanviljelys olisi ollut tavoite, johon monet suomalaiset, erityisesti Minnesotassa, Michiganissa ja Wisconsinissa, pyrkivät. Vaikka yksinomaan pohjoisten Suurten järvien aluetta koskevia tilastotietoja ei ole saatavilla, osavaltioita ja koko Yhdysvaltoja kuvaavat luvut antavat monia viitteitä amerikansuomalaisten maataloustoiminnasta (taulukko 1). Esimerkiksi 1940-luvulle tultaessa 43 % Minnesotassa,

Taulukko 1. Suomalaissyntyisen väestön jakaantuminen maaseutu- ja kaupunkialueille Michiganissa, Minnesotassa, Wisconsinissa ja koko Yhdysvalloissa vuonna 1940. Lähde U.S. Census 1940.

Table 1. Distribution of the Finland-born population in rural and urban areas of Michigan, Minnesota, Wisconsin, and the United States, 1940. Source: U.S. Census 1940.

Alue Area	Maaseudulla maanviljelijöinä Rural farm		Maaseudulla ei- maanviljelijöinä Rural non-farm		Kaupungeissa ^x Urban		Yhteensä Total	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Michigan	7789	36,8	5828	27,6	7534	35,6	21151	100,0
Minnesota	9314	46,2	3081	15,3	7757	38,5	20152	100,0
Wisconsin	2751	58,3	660	14,0	1304	27,7	4715	100,0
Yhteensä/Total	19854	43,1	9569	20,8	16595	36,1	46018	100,0
Koko Yhdysvallat/ Entire United States	32284	27,5	21167	18,1	63759	54,4	117210	100,0

x Kaupungeissa, joissa on 2500 asukasta/Persons living in towns or cities with 2500 or more residents.

Michiganissa ja Wisconsinissa asuvista suomalaisista eli maataloilla, vastaava luku koko Yhdysvaltojen kohdalla oli vain hieman yli 27 %. Esityisesti Wisconsinissa, jossa kaivokset tarjosivat huomattavasti vähemmän työpaikkoja kuin Minnesotassa ja Michiganissa, hyvin suuresta osasta suomalaisia tuli maanviljelijöitä. Noin 58 % koko Wisconsinin suomalaissyntyisestä väestöstä työskenteli 1940-luvulla maataloilla, arvo on suurempi kuin millään muulla siirtolaisryhmällä tämän valtion alueella (United States Census 1940; Kolehmainen & Hill 1951).

Kun kaivoskaupungeissa asuvia suomalaisia syytettiin usein juopottelusta, tappeluista ja radikalismista, maanviljelijöinä suomalaisia arvostettiin ja ylistettiin. Viisi vuotta sen jälkeen kun katkeran kaivoslakon johtajina ansioituneita suomalaisia oli kurikoitu ankaresti eräässä Kuparisaaren sanomalehdessä, sama lehti ylisti alueen suomalaisia maanviljelijöitä:

”Hän toi mukanaan karaistuneen miehisyytensä, maanrakkauden, kaipuun omistaa oma maapalsta. Ja hän kävi käsiksi tähän raiskattuun maahan, rohkeudella, joka hakee vertaistaan. Ehkä hän ei tiennyt muusta kuin heinänteosta ja perunanviljelystä. Hän käänsi tämän arvottoman, kantoisen maan oivalliseksi maatalousmaaksi. Hän on tehnyt yhteiskunnan hyväksi niin paljon, että vain harvat voivat sen ymmärtää”: (Houghton Sunday Minig Gazette 1919, käännös).

Koillis-Minnesotassa sijainneen maatalouskoelaitoksen johtaja, joka oli työskennellyt 10 vuotta suomalaisten kanssa, oli yhtä ylennettyä kehuissaan: ”Suomalainen maanviljelijä on todellinen insinööri. Hänen kykynsä rakentaa ei vain rakennuksia vaan monenmoisia tarvekaluja on auttanut häntä selviytymään vaikeuksista, joihin muut ovat sortuneet” (Thompson 1953). Erään suuren levikin omanneen amerikkalaisen aikakauslehden toimittajan väitteeseen, että suomalaiset näyttävät selviytyvän parhaiten siellä missä olosuhteet ovat heikoimmat, yhtyi vuonna 1930 myös tunnettu maantieteilijä Derwent Whittlesey. Hänen mukaansa vain suomalaiset kykenivät näyttämään, että maanviljelys oli ylipäätään mahdollista niin huonoissa

olosuhteissa (Hodges 1912). Jospa vain suomalaisten taloudellisuus olisi tартtuvaa, totesi eräs kohtelias huomioitsija, siitä voisi tulla arvokkain amerikkalainen luonteenpiirre (Kolehmainen).

Epäilemättä suomalaiset maakauppiat ja sanomalehtimiehet sekä amerikkalaiset huomioitsijat olivat aivan liian romanttisia ja optimistisia ylistäessään ”takaisin maalle”-prosessia. Varsinkin kun ottaa huomioon vaikeat olosuhteet ja sen ankaran raadannan, jota leivän saaminen erämaasta vaati. Joka tapauksessa kymmenet tuhannet amerikkalais-suomalaiset ansaitsivat elantonsa maanviljelijöinä yksinomaan pohjoisten Suurten järvien alueella. Ehkä useimmat amerikkalaiset ja muut siirtolaiset uskoivat, että alue oli sopimaton maanviljelyyn, mutta suomalaiset, erään uudisraivaajan mukaan, eivät hyväksyneet tällaista näkemystä, koska kotimaahan jääneet: ”leipää saivat vielä karumasta ja pohjoisempaan auringoin linjaa” (Amerikan Suometar 1914).

Johtopäätökset

Vaikka suomalaisten muuttoliike ei saavuttanut sellaisia mittasuhteita kuin useiden muiden Euroopan kansakuntien, heidän toimintansa Yhdysvalloissa on viime aikoina alkanut kasvavassa määrin herättää sekä tutkijoiden että lukevan yleisön huomiota. Osa tästä mielenkiinnosta selittyy amerikkalaisien ihastuksesta sellaisiin kulttuurien erityispiirteisiin kuin saunaan ja etevään hirsirakennustekniikkaan. Mutta pääasiallisena syynä on kuitenkin ollut se kasvava kiinnostus, joka on kohdistunut suomalaisten panokseen uuden kotimaan sosiaaliseen ja taloudelliseen elämään. Kiinnostus alkoi viritä 1970-luvulla, jolloin historioitsijat ja muut tutkijat koettivat päästä selviytyen jokaisen siirtolaisryhmän erityisvaikutuksesta Yhdysvaltain kehitykseen. Kun aikaisemmassa tutkimusperinteessä oli korostettu vierasperäisen väestön vakaata ja suhteellisen nopeaa assimilointumista Amerikan sulatusuunissa, uusissa selivityksissä on voitu osoittaa, että Vanhalta mantereelta saapuneet siirtolaiset usein säi-

lyttivät osan instituutioistaan ja tavoistaan lähes muuttumattomina ja kehittivät uusia organisaatioita, jotka perustuivat kansalliseen identiteettiin. Amerikkalaisen yleisön vihkiytyminen näihin teemoihin oli yhteydessä "Juuret"-ilmiöön; jokaisen tuli päästä selville omasta etnisestä perinnöstään ja taustastaan. Nykyisin on yleisesti tunnustettu, että Amerikka on ollut ja tulee olemaan tyyppillinen pluralistinen yhteiskunta, joka koostuu kulttuurien ja vähemmistöjen monenkirjavasta sekoituksesta.

Tähänastisessa tutkimuksessa on päähuomio kohdistettu merkitykseen, joka suomalaisilla on ollut osuustoiminnallisten yhdistysten, työväenyhdistysten ja ammattiliittojen perustamisessa. Koska suomalaiset keskittyivät pääasiassa melko harvoille alueille Yhdysvalloissa, on luonnollisesti koettu myös tärkeäksi ja mielenkiintoiseksi selvittää heidän toimintansa näillä alueilla. Huomattavin näistä siirtolaiskeskittymistä ja tämän tutkimuksen kohdealue oli Pohjoisten Suurten järvien alue Michiganin, Minnesotan ja Wisconsinin pohjoisosissa. Tällä alueella suomalaiset työskentelivät lukuisissa eri ammateissa, kuten kirvesmiehinä, kalastajina, radanrakentajina jne. Mutta kaksi ylivoimaisesti suurinta ammattiryhmää olivat kuitenkin kaivosmiehet ja maanviljelijät. Vaikka ainoat ammattitaitoiset kaivosmiehet suomalaisen siirtoväen joukossa olivat ne vuoden 1864-65 muuttajat, jotka olivat tehneet kaivostöitä Pohjois-Norjassa, tämä ryhmä toimi alkujoukkona monille tuhansille suomalaisille, jotka olivat valmiit työskentelemään kaivosmiehinä Yhdysvalloissa.

Huolimatta tottumattomuudestaan vaikeaan ja vaaralliseen kaivostyöhön suomalaiset saavuttivat nopeasti ahkerien ja tuottavien kaivosmiesten maineen. Samaan aikaan suomalaisia oli kuitenkin myös karkoitettu kaivoskaupungeista, aluksi juopottelujen ja tapeluiden vuoksi ja myöhemmin rangaistukseksi lakkoihin osallistumisesta ja niiden johtamisesta. Nykyisin voidaan kuitenkin todeta, että ne yleistävät lausunnot, jotka aikaisemmin yksinkertaisesti leimasivat suomalaiset juopoiksi ja radikaaleiksi, ovat riit-

tämättömiä, kun niitä tarkastellaan laajaa sosiaalista ja historiallista taustaa vasten. Suurin osa sosiaalisesti vastuuttomana pidetystä käytöksestä saattoi esimerkiksi johtua kaivosalueiden ja -yhteisöjen luonteesta, vaikeasta ja vaarallisesta työstä, tiukasta sosiaalitaloudellisesta hierarkiasta, miesvaltaisuudesta ja palvelujen ja mahdollisuuksien puutteesta. Vastustaessaan olosuhteita, joihin he joutuivat kaivoksissa ja tehtaissa, suomalaiset eivät oikeastaan tehneet muuta kuin antoivat vastauksen "teollisen Amerikan epäinhimillisiin oloihin". Tosiasiallisesti suomalaiset olivat aikaansa edellä, sillä vasta useiden vuosikymmenien kuluttua heidän aloitteensa on sisällytetty kansalliseen työläinsäädäntöön (Ollila 1975; Ross 1977; Alanen 1981 a).

Jatkotutkimuksen mahdollisuuksia

Vaikka suomalaisten muutttoa ja asettumista Amerikkaan selvittelevä tutkimustyö on käynnistynyt vasta vähän aikaa sitten, asian tiimoilta on ilmestynyt jo koko joukko artikkeleita ja kirjoja Atlantin molemmilla puolilla. Kaksi suurta kongressia, joista toinen pidettiin Yhdysvalloissa (Karni; Kaups & Ollila 1975) ja toinen Kanadassa (Karni 1981), ovat olleet erityisen tärkeitä siksi, että ne ovat saattaneet yhteen suomalaiset ja pohjoisamerikkalaiset tutkijat. Vaikka useimmat osanottajat ovat olleet historioitsijoita, myös eräät muut tieteenalat, kuten maantiede, ovat olleet edustettuina. Yhdysvalloissa uusimmat amerikansuomalaisten asutusta ja kulttuurimaantiedettä käsittelevät tutkimukset on tehty Kaupsin (esim. Kaups 1966; 1975; 1976; Mather & Kaups 1963) ja Alasen (esim. Alanen 1975; 1981 a; 1981 b; Alanen & Tishler 1980) johdolla.³ Suomalaisten maantieteilijöiden tekemät tutkimukset ovat vähäisempiä lukumäärältään, vaikkakin kaksi melko tuoretta artikkelia

3 Kanadassa Laurentianin yliopiston (Sudbury) maantieteen professori Oiva Saarinen on julkaissut muutamia suomalaisia käsitteleviä tutkimuksia.

antavat yksityiskohtaista tietoa Minnesotan ja Michiganin suomalaisasutuksesta (Rikkinen 1969; Yli-Jokipii 1971).

Vaikka suomalaisten Amerikkaan suuntautunutta muuttoa selvittävässä tutkimustyössä käsitellään melko kaukaisesta menneisyydestä kertovia tietoja, saadut tulokset ovat vertailukelpoisia suomalaisten äskettäin Ruotsiin suuntautuneesta muutosta kertovien lukujen kanssa. Itseasiassa yksi Turun yliopistossa jo 1960-luvun alkupuolella käynnistyneen kaukosiirtolaisuuden tutkimusprojektin peruslähtökohta oli selvittää olettaen, voidaanko nykyistä muuttoliikettä Suomesta parhaiten ymmärtää vertaamalla sitä aikaisempaan valtamerentakaiseen siirtolaisuuteen (Virtanen 1979 a).

Jos historiallinen maantiede kokisi Suomessa vaikkapa vain rajoitetun renessanssin, yksi luonnollinen tutkimuskohde voisi olla Suomesta muihin maihin suuntautuneen muuttoliikkeen kartoittaminen. Lähestyi aihetta sitten miltä näkökannalta tahansa, Suomessa oleva lähdeaineisto ja Turun ja Helsingin yliopistojen arkistokokoelmat tarjoavat mahdollisuuden selvittää suuren joukon maantieteellisiä kysymyksiä ja ongelmia. Eriytyisen mielenkiintoinen aihe, joka johtuu välittömästi mieleen, on verrata Suomen vanhaa ja nykyistä siirtolaisuutta. Historiallinen maantiede, kuten itse historiografia, vaatii, että tutkija on perehtynyt alkuperäislähteisiin, siis tutkittavan ajanjakson dokumentteihin ja tietoihin. Koska lähdeaineiston pääosa on kirjoitettu suomenkielellä, vain muutamat amerikkalaiset maantieteilijät, tai tutkijat yleensä, kykenevät saavuttamaan sellaisen kielitaidon, että heidän on mahdollista tutkia syvällisesti suomalaisten muuttoa ja asettumista Amerikkaan. Vastaavasti tutkimus vaatii välttämättä näköaloja ja -kantoja, joita voi tarjota vain tutkija, joka on perusteellisesti perehtynyt Amerikan historiaan, sen institutionaaliseen ja sosiaaloudelliseen kehitykseen ja kulttuuriin. Tämä merkitsee sitä, että siirtolaisuustutkimusta on syytä tehdä molemmilla puolilla Atlanttia toimivien tutkijoiden ja laitosten yhteistyönä. Koska suomalaista siirtolaisuutta käsittelevä lähde-

aineisto on niin poikkeuksellisen laaja ja kattava, yhteistyönä tehty tutkimus saattaisi tuottaa tuloksia, joilla olisi myös kansainvälistä merkitystä. Varsinkin jos tutkimuksessa pyrittäisiin kehittämään teoriaa ja malleja, joiden avulla olisi mahdollista selittää laajasti siirtolaisuuteen liittyviä ulottuvuuksia.

Kirjallisuus

- Alanen, A. R. (1975). The development and distribution of Finnish consumers' cooperatives in Michigan, Minnesota and Wisconsin, 1903–1973. The Finnish experience in the Western Great Lakes region: new perspectives, toim. M.G. Karni, M. E. Kaups & D. J. Ollila, 103–130, Vammala.
- Alanen, A. R. (1979). The planning of company communities in the Lake Superior mining region. *Journal of the American Planning Association* 45, 256–278.
- Alanen, A. R. (1981 a). Finns and the corporate mining environment of the Lake Superior region. *Finnish diaspora II: United States*, toim. M. G. Karni. Toronto.
- Alanen, A. R. (1981 b). In search of the pioneer Finnish homesteader in America. *Finnish-Americana* 4, 72–92.
- Alanen, A. R. & W. H. Tishler (1980). Finnish farmstead organization in old and new world settings. *Journal of Cultural Geography* 1, 66–81.
- Doby, H. R. (1960). A study of social change and social disorganization in a Finnish rural community. Ph. D. Dissertation, University of California, Berkeley.
- Hodges, L. (1912). Immigrant life in the ore region of northern Minnesota. *Survey* 28, 703–709.
- Hirvonen, J. (1920). Michiganin kuparialue ja suomalaiset siirtolaiset. Duluth.
- Holmio, A. K. E. (1967). Michiganin suomalaisten historia. Hancock, Michigan.
- Ilmonen, S. (1923). Amerikansuomalaisten historia II, Jyväskylä.
- International Association of Agricultural Economists (1969). *World Atlas of Agriculture 3, Americas*. Novara, Italy.
- Jasberg, J. (1913). *Maalaiselämän edut*. Hancock, Michigan.
- Karni, M. (1981) (toim.). *The Finnish diaspora II: United States*. Toronto.
- Karni, M. G., M. E. Kaups & D. J. Ollila, (toim.) (1975). *The Finnish experience in the Western Great Lakes region: new perspectives*. Vammala.

- Kaupps, M. (1966). Finnish place names in Minnesota: a study in cultural transfer. *Geographical Review* 56, 377–397.
- Kaupps, M. (1975). The Finns in the copper and iron ore mines of the Western Great Lakes region, 1864–1905: some preliminary observations. The Finnish experience in the Western Great Lakes region: new perspectives, toim. M. G. Karni, M. E. Kaupps & D. J. Ollila. Vammala.
- Kaupps, M. (1976). A Finnish savusauna in Minnesota. *Minnesota History* 45, 11–20.
- Kero, R. (1969). Siirtolaisuus Suomesta Amerikkaan vuosien 1849–1865 välisenä aikana. *Studia Historica* II, 167–175.
- Kero, R. (1974). Migration from Finland to North America in the years between the United States Civil War and the First World War. Vammala.
- Kero, R. (1975). The roots of Finnish-American left-wing radicalism. *Institute of General History, University of Turku* 5, 45–55.
- Kolehmainen, J. I. (1946). Suomalaisten siirtolaisuus Norjasta Amerikkaan. Fitchburg, Massachusetts.
- Kolehmainen, J. I. From underground mines to backwoods farms. Julkaisematon kirjoitus Kolehmaisena kokoelmassa. *Immigration Archives, Department of History, University of Turku.*
- Kolehmainen, J. I. & G. W. Hill. (1951). Haven in the woods: the story of the Finns of Wisconsin. Madison, Wisconsin.
- Mather, C. & M. Kaupps (1963). The Finnish sauna: a cultural index to settlement. *Annals of Association of American Geographers* 53, 495–504.
- Ollila, D. Jr. (1975). From socialism to industrial unionism (IWW): social factors in the emergence of left-labor radicalism among Finnish workers on the Mesabi, 1911–19. The Finnish experience in the Western Great Lakes region: new perspectives, 156–171, toim. M. G. Karni, M. E. Kaupps & D. J. Ollila, Vammala.
- Ollila, D. Jr. (1976). The Finnish-American church organizations. Old friends-strong ties, 145–174, toim. V. Niiremaa, et al. Vaasa.
- Qualey, C. C. (1938). Norwegian settlement in the United States. Northfield, Minnesota.
- Reed, W. G. (1920). Atlas of American agriculture II: I. Frost and the growing season. Washington.
- Rickard, T. A. (1905). The copper mines of Lake Superior. New York–London.
- Rikkinen, K. (1969). Kalevala, Minnesota: agricultural geography in transition. *Acta Geographica* 19, 1–56.
- Ross, C. (1977). The Finn factor in American labor, culture and society. New York Mills, Minnesota.
- Syrjämäki, J. (1940). Mesabi communities: a study of their development. Ph. D. dissertation, Yale University, New Haven, Connecticut.
- Thompson, M. (1953). Finnish farmers in the Upper Lake States. Northeast Experiment Station, Duluth.
- Toivonen, A. (1963). Etelä-Pohjanmaan valtamerentakainen siirtolaisuus 1867–1930. Helsinki.
- U.S. Census Office (1900). Twelfth census of the United States, taken in the year 1900, Population, I, Washington, 1901.
- U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census, (1910). Thirteenth census of the United States taken in the year 1910, Population, 2 & 3. Washington, 1913.
- U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census (1920). Fourteenth census of the United States taken in the year 1920, Population, 3. Washington, 1922.
- U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census (1930). Fifteenth census of the United States: 1930, Population, 3: 1 & 2. Washington, 1932.
- U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census (1940). Nativity and parentage of the white population: country of origin of the foreign stock. Washington.
- U.S. Department of Labor (1929). Annual report of the Commissioner General of Immigration. Washington.
- U.S. Immigration Commission (1911). Reports of the Immigration Commission: immigrants in industries. Senate Document 633, Serial 5677, 61st Congress, 2nd Session. Washington.
- Virtanen, K. (1979 a). Finnish emigration project at Turku University, Finland. *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas*, 315–318. Wiesbaden.
- Virtanen, K. (1979 b). Settlement or return: Finnish emigrants (1860–1930) in the international overseas return migration movement. Forssa.
- Virtue, G. O. (1909). The Minnesota iron ranges. *Bulletin of the Bureau of Labor* 84, 338–396. Washington.
- Whittlesey, D. (1930). A location on a stubborn frontier at the close of a cycle of occupancy. *Geografiska Annaler* 12, 175–192.
- Yli-Jokipii, P. (1971). The cultural geography of Kaleva, a Finnish immigrant community in Michigan. *Acta Geographica* 22, 1–24.

Sanomalehdet

- Aamurusko (New York Mills, Minnesota) 21.1.1888.
- Amerikan Sanomat (Ashtabula, Ohio) 19.8.1898.
- Amerikan Sanomat 4.4.1903.
- Amerikan Suomalainen Lehti (Calumet, Michigan) 8.8.1879 a.
- Amerikan Suomalainen Lehti 29.8.1879 b.
- Amerikan Suomalainen Lehti 9.6.1882.
- Amerikan Suomat (Hancock, Michigan) 21.10.1903.

Amerikan Suomatar 21.4.1914.
Amerikan Uutiset (Calumet, Michigan) 21.10.1902.
Hibbing Sentinel (Hibbing, Minnesota) 16.6.1894.
Hibbing Tribune (Hibbing, Minnesota) 20. ja 27.
7.1900.
Houghton Sunday Mining Gazette (Houghton,

Michigan) 2.11.1919.
Päivälehti (Calumet, Michigan) 25.7.1913
Päivän Uutiset (Red Jacket, Michigan) 3.8.1891.
Sven Tuuva (Houghton, Michigan) 27.9.1878.
Uusi Kotimaa (New York Mills, Minnesota) 6.5.
1897.

SUMMARY

From miners to farmers: Finnish immigrants in the Northern Great Lakes Region of the United States

In both absolute and relative terms, the more than 300 000 Finns who emigrated to America between 1864 and 1914 were considerably fewer than the number of immigrants who departed from Germany, Ireland, Italy, Sweden and several other European countries. Finns, however, were especially concentrated in a few regions of America and thereby left an indelible imprint upon the physical and social landscape of certain New World areas. The greatest concentration of people from Suomi was found in the Northern Great Lakes Region of Michigan, Wisconsin and Minnesota where, in 1920, one in three of America's Finns resided.

The first Finns arrived in the Northern Great Lakes Region in 1864-65 by way of Arctic Norway, but it was not until the late nineteenth and early twentieth centuries that the large-scale movement of Finns to America occurred. Close to one-half of the total emigrant group was from the Province of Vaasa, with Southern Ostrobothnia (Etelä-Pohjanmaa) serving as an especially important source area. After establishing themselves in several mining communities of Michigan's Copper Country (Kuparisääri), the Finns also settled on the Marquette, Menominee, Gogebic, Vermilion, Mesabi and Cuyuna iron ore ranges. The increase in the total Finland-born population of the mining communities was very noticeable between 1880 and 1900. During the twenty year period the total number of Finland-born immigrants increased by some 19 000 persons, thereby making the Finns, in 1900, the largest foreign-born group in the mining region.

When Finns and other immigrants first moved into a mining area, they often lived in company owned housing. These company communities generally were characterized by their monotonous grid plans, uniform housing styles and scarred landscapes. Occasionally when miners could build their own houses on company owned land, the

communities displayed an interesting amalgamation of Old and New World cultures. At Palmer, Michigan, situated within walking distance of a mine site and its massive equipment, deafening noise and regulated time schedules, the community's Finnish inhabitants, just as they had done in Europe, cleared some land proximate to their log houses for gardens and hay fields and also built barns to house one or two cows. Since the companies controlled the land in these communities and often owned the housing, they were able to exert strict controls over their employees. Vice was regulated and certain forms of behavior, such as drunkenness, surliness and participation in any organization that might have questioned company practices, were prohibited. Many Finns, therefore, once they had acquired sufficient monetary resources, moved to one of the larger mining towns where it was possible to pursue a more independent way of life that was relatively free of direct company controls and regulations.

Since most early Finnish emigrants were Laestadians who tended to be conservative, nationalistic, rural oriented and conscious of family and religious traditions, they brought with them many of the ideas, attitudes and values of Finland's traditional folk society. By the early twentieth century, however, an increasing number of emigres were familiar with the dislocation problems caused by rural to urban migration in Finland, were increasingly class conscious and were sufficiently acquainted with the principles of socialism to question the conditions they found in the mining communities of America. The Finns, more than any other immigrant group, organized and participated in strikes and labor disturbances throughout the region. When the strikes failed, a certain number of Finns who had or were perceived to have participated in labor unrest were black-listed or denied employment by the mining companies. For these Finns it meant they either had to find work elsewhere or pursue another form of economic livelihood such as farming. It must be emphasized that not only these unemployed miners moved to the land, for internal migration began to occur virtually as soon as the first Finn set foot on American soil. Even though nineteenth

century Finnish immigrants generally accepted conditions in the mining communities of America with few outward protests, many exhibited their dislike for such work — and an undeniable land hunger — by becoming farmers. Some of the earliest immigrants were fortunate enough to acquire free homesteads, typically of 65 hectares, on the fertile prairie soils of southern and western Minnesota, but since the vast majority of immigrants left Finland in the late 1800s and early 1900s, only the more marginal agricultural areas of the United States — such as the Northern Great Lakes Region — were available to the prospective agrarians. These pioneers faced formidable obstacles since the annual growing season was appreciably shorter than in major agricultural regions of the United States, only about one-half of the region's soils were even moderately favourable for crops, and everywhere the farmer first encountered the backbreaking task of clearing the land of brush, stumps and boulders even before anything could be planted or produced. An assessment of 25 Finnish farmers in northern Minnesota and Wisconsin, for example, revealed they were able to clear no more than 0.6 hectares of land per year during their first 5 to 7 years of farming effort. Despite the amount of work involved in such activities, some 43 percent of all Finland-born persons in Minnesota, Wisconsin and Michigan lived on farms even as late as 1940.

During recent years both scholars and the general public have given increased attention to the social, economic, political and cultural contributions that Finns made in America. This "rediscovery" began in the 1970s when historians and other scholars sought to gain an understanding of the unique contributions that all immigrant groups had made to the development of their new homeland. Whereas earlier interpretations often

emphasized the steady and relatively rapid assimilation of the foreign-born population into the American "melting pot", the more recent assessments have called attention to the fact that Old World groups often transferred and maintained certain institutional and cultural practices in America, or developed new organizations based upon a common ethnic identity. Today it is generally recognized that America has been and continues to be a clear representation of a pluralistic society with a diversity of backgrounds and cultures. In the specific case of the Finns, former assessments which called attention to their drinking, fighting and participation in radical activities often failed to consider the broader contextual dimensions of the mining area environment with its difficult and dangerous conditions, strict socioeconomic hierarchy, predominance of males and lack of services and facilities.

To the historical geographer, the study of Finnish emigration activities offers significant opportunities for research because of the excellent data and archival sources that are available in Finland and to a somewhat lesser extent in America. In addition, it would be possible for geographers to make comparisons between previous migration flows to America and the contemporary migration of Finns to Sweden. To explore these varied historical and geographical factors, however, requires greater interdisciplinary endeavor as well as cooperation between investigators and institutions on both sides of the Atlantic. While this will call for additional work and effort, the results, because of the high quality of the primary informational sources, even could be meaningful at an international level as attempts are made to develop theories and models that can explain a larger portion of the migration process.